IV

(Информация)

ИНФОРМАЦИЯ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ, ОРГАНИТЕ, СЛУЖБИТЕ И АГЕНЦИИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

СЪВЕТ

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Съвместен доклад на Съвета и Комисията за 2012 г. относно прилагането на обновената рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.)

(2012/C 394/03)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В Резолюцията на Съвета относно обновена рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.) ([1]), наречена още „стратегия на ЕС за младежта“, се изисква в края на всеки тригодишен цикъл да се изготвя Доклад за младежта в ЕС, отговарящ на две цели, а именно да се оцени напредъкът и да се използва като основа за определяне на приоритетите за следващия работен цикъл.

Проектът за съвместен доклад за младежта в ЕС е придружен от два работни документа на службите на Комисията: в единия е направен преглед на положението на младите хора в ЕС, а във втория се съдържа анализ на действията, предприети съгласно обновената рамка.

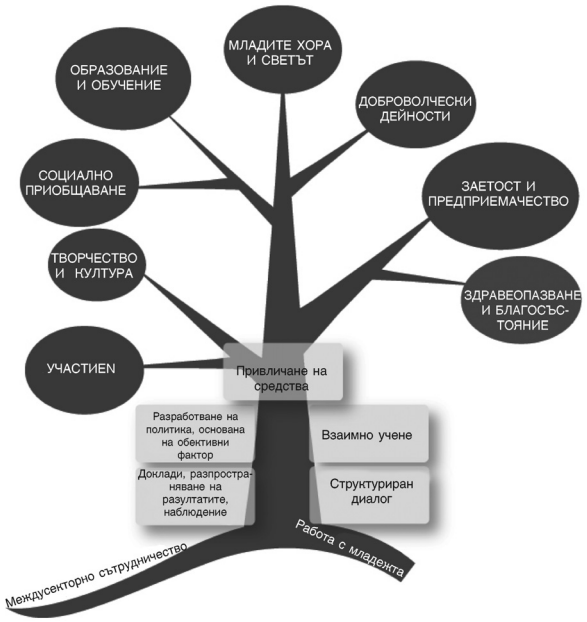
2. ПРИЛАГАНЕ НА ОБНОВЕНАТА РАМКА ЗА ЕВРОПЕЙСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През 2009 г. Съветът одобри обновена рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта (2010—2018 г.), основана на съобщението „Стратегия на ЕС за инвестиране в младежта и за мобилизиране на нейния потенциал“. Чрез укрепване на сътрудничеството и обмен на добри практики обновената рамка си поставя две общи цели:

i) създаване на повече равни възможности за всички млади хора в областта на образованието и на пазара на труда, и

ii) насърчаване на активна гражданска позиция, социално приобщаване и солидарност на всички млади хора.

([1]) ОВ C 311, 19.12.2009 г., стр. 1.

В основата на обновената рамка са действията. Както се вижда от схематичното ѝ представяне като дърво, тя се разклонява на осем области на политиката („области на действие“): образование и обучение; заетост и предприемачество; социално приобщаване; здравеопазване и благосъстояние; участие, култура и творчество; доброволчески дейности и младите хора и светът.

Рамката е изградена върху следните инструменти: разработване на политика, основана на обективни фактори; взаимно учене; редовно докладване за напредъка, разпространяване на резултатите и наблюдение; структуриран диалог с младите хора и младежките организации и привличане средства от програми и фондове на ЕС. В рамката работата с младежта ([1]) се разглежда като подкрепа на всички области на дейност, а междусекторното сътрудничество — като основен принцип.

3. „ЕВРОПА 2020“ — ПОДКРЕПА НА МЛАДИТЕ ХОРА В УСЛОВИЯ НА КРИЗА

Европа преживява криза, която засегна младите европейци с безпрецедентни равнища на безработица и риск от социално изключване и бедност. Стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“ очертава рамката за координирана европейска реакция, за да може Съюзът да излезе по-силен от кризата и да се подобри в дългосрочен план благосъстоянието на европейските граждани.

В стратегията „Европа 2020“ се обръща сериозно внимание на младите хора, като водеща цел е да се намали преждевременното напускане на училище и да се повиши броят на завършилите висше образование. Други две водещи цели също имат отношение към проблемите на младите хора — да се намали рискът от бедност и да се увеличи делът на заетите лица.

([1]) Работата с младежта включва широк кръг от социални, културни, образователни или политически дейности на, със и за младите хора. Става въпрос за „извънучилищни“ образователни занимания и дейности през свободното време, ръководени от лица, работещи с младежта на професионална или доброволна основа, и от младежки лидери. Те се основават на неформалното учене и доброволното участие.

Освен това водещата инициатива „Младежта в движение“ ([1]) насърчава мобилността на младите хора, които са център на вниманието и в инициативите „Програма за нови умения и работни места“ ([2]) и „Платформа срещу бедността и социалното изключване“ ([3]). Във връзка с това Съветът разработи допълнително тези инициативи, като прие заключения относно инициативата „Младежта в движение“ — интегриран подход в отговор на предизвикателствата пред младите хора ([4]) и относно социалното измерение на образованието и обучението ([5]).

[На 26 ноември 2012 г. Съветът постигна и политическо споразумение по Препоръка на Съвета относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене.]

Във втория европейски семестър за координация на икономическите политики Европейската комисия подчерта необходимостта да се работи в посока към намаляване на неприемливо високото равнище на безработица сред младите хора. В Годишния обзор на растежа за 2012 г., в който са заложени приоритетите за действия на равнище ЕС и на национално равнище за насърчаване на растежа и създаване на работни места, държавите членки бяха призовани да подкрепят възможностите за заетост сред младите хора. Конкретните препоръки включват насърчаване на качествени стажове и практики, както и на предприемачески умения. В документа се призовава също така за реформи на законодателството в областта на заетостта, както и в областта на образованието и обучението. Като изрази загриженост, че социалната структура на ЕС е поставена на изпитание, Комисията прикани също така държавите членки да защитят лицата в уязвимо положение чрез социална закрила, стратегии за приобщаване и достъп до услуги, с които да се осигури присъединяването към пазара на труда и обществото ([6]). Бяха приети специфични за отделните държави препоръки ([7]), съобразени с конкретните условия в тях.

На този фон Европейската комисия предложи конкретна инициатива „Възможности за младежта“ ([8]), която си поставя за цел да мобилизира ресурси и да увеличи усилията за понижаване на безработицата сред младите хора и развитие на необходимите им качества за наемане на работа. В този контекст Комисията призова настоятелно държавите членки да използват по-целесъобразно Европейския социален фонд в подкрепа на младите хора. Екипи за действие на Комисията помагат на осем държави членки ([9]), в които безработицата сред младите хора е над средното равнище. Освен това представеният неотдавна „Пакет за заетостта“ ([10]) включва първи доклад за напредъка по инициативата „Възможности за младежта“ и консултации относно нова рамка за качество на стажовете. Съветът разгледа въпросите, свързани с безработицата сред младите хора и социалното приобщаване, като прие Резолюция относно активното приобщаване на младите хора: преодоляване на безработицата и бедността ([11]) и заключения, озаглавени Насърчаване на заетостта на младите хора с оглед на постигането на целите на стратегията „Европа 2020“ ([12]).

Комисията полага също така усилия да отстрани пречките, срещани от гражданите на ЕС, в това число и от младите хора, когато предявяват правата си като граждани на ЕС, и по-специално правото си на свободно движение в ЕС, включително за доброволчески дейности, учене или работа.

Усилията за насърчаване на пригодността за заетост, мобилността с учебна цел и участието на младите хора се подкрепят посредством настоящите програми „Учене през целия живот“ и „Младежта в действие“, които от 2014 г. насетне ще бъдат заменени с нова програма на ЕС, насочена към образованието, обучението, младежта и спорта.

4. **ПЪРВИЯТ ЦИКЪЛ НА ОБНОВЕНАТА РАМКА (2010—2012 г.)**

Почти всички държави членки докладват, че с обновената рамка са потвърдени съществуващите приоритети на национално равнище, като няколко държави членки изтъкват нейното пряко въздействие. Литва например подчертава ролята на обновената рамка като ръководен документ при разработването на националната програма за политика по въпросите на младежта, Австрия заявява, че връзката между политиката за младежта и политиките за пазара на труда е подсилена, а диалогът с младите хора е претърпял допълнително развитие във фламандската общност на Белгия.

([1]) COM(2010) 477.
([2]) COM(2010) 682.
([3]) COM(2010) 758.
([4]) ОВ C 326, 3.12.2010 г., стр. 9.
([5]) ОВ C 135, 26.5.2010 г., стр. 2.
([6]) COM(2011) 815.
([7]) COM(2012) 299.
([8]) COM(2011) 933.
([9]) Гърция, Ирландия, Италия, Латвия, Литва, Португалия, Словакия и Испания.
([10]) COM(2012) 173, SWD(2012)98, SWD(2012)99.
([11]) ОВ C 137, 27.5.2010 г., стр. 1.
([12]) Док. 11838/11.

В обновената рамка е застъпен междусекторен подход на всички равнища при изпълнението на рамката на политиката за младежта. Повечето държави членки съобщават, че имат национална стратегия за младежта или междусекторен план, насочен към младите хора. Всички държави членки, с изключение на две, имат междуведомствена работна група по въпросите на младежта или друг институционализиран механизъм. Макар някои национални доклади за младежта да дават добър пример, тези групи нерядко се състоят от различни участници и заинтересовани страни в „основната“ област на политика по въпросите на младежта при малко или никакво участие на други ведомства, което ограничава техния междусекторен характер.

На този фон се препоръчва Комисията и държавите членки да поставят по-голям акцент върху установяването на междусекторно сътрудничество, по-специално с цел да се проучи по какъв начин подходите и методите на политиката и работата с младежта могат да се използват в други имащи отношение сектори. Следва да се подпомага създаването на нови междусекторни партньорства и разработването на съвместни проекти и инициативи в сферата на младежта.

Работата с младежта подкрепя много области на действие. Повечето държави членки съобщават, че са предприели мерки за признаване, подпомагане и допълнително развитие на работата с младежта в съответствие с Резолюцията на Съвета относно социално-възпитателната работа с младежта ([1]). През юли 2010 г. под егидата на белгийското председателство бе проведен Европейски конвент, посветен на работата с младежта, с участието на лица, отговорни за политиките, и заинтересовани страни по въпросите на младежта от цяла Европа, на който бе приета декларация за приоритетите и действията за работа с младежта през следващите години.

4.1. **Изпълнение на осемте области на действие**

Във всяка една от своите области на действие обновената рамка предлага инициативи за държавите членки и/или за Комисията. По-долу следва общ преглед на мерките, предприети на равнището на ЕС и докладвани от държавите членки за работния цикъл 2010—2012 г. ([2])

Образование и обучение

Комисията и държавите членки работят съвместно за подобряване на образованието и обучението посредством рамката „ЕТ 2020“ ([3]). Във връзка с това Съветът прие през 2011 г. заключения в отговор на съобщението на Комисията, в което се представя стратегия за модернизация на европейските системи за висше образование ([4]), а Комисията подготвя инициатива, озаглавена „Преосмисляне на образованието — инвестиране в умения за по-добри социално-икономически резултати“, която предстои да бъде представена по-късно през 2012 г. в подкрепа на разработването на политика за уменията и компетентностите.

Основен акцент в обновената рамка се поставя върху неформалното и самостоятелното учене като допълнителен инструмент за усвояване на мултидисциплинарните умения ([5]), които са особено високо ценени на пазара на труда ([6]). През септември 2012 г. Комисията предложи проект за препоръка на Съвета относно признаването и валидирането на неформалното и самостоятелното учене ([7]), като същевременно работи и върху инструменти за по-лесно удостоверяване на уменията, придобити чрез неформално и самостоятелно учене.

Както Комисията, така и държавите членки подкрепят активно младежките организации като важен източник на възможности за неформално учене. Много държави членки ([8]) изтъкват ролята на работата с младежта за достигане до лицата, които напускат преждевременно училище, и оказването на съдействие да се върнат към учене или да започнат работа. В този контекст държавите членки неотдавна предприеха действия за повишаване на осведомеността относно неформалното и самостоятелното учене и за признаване на учебните резултати на национално равнище.

([1]) ОВ C 327, 4.12.2010 г., стр. 1.
([2]) Дейностите в областите на действие на стратегията са описани по-подробно в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящото съобщение.
([3]) ОВ C 119, 28.5.2009 г., стр. 2.
([4]) ОВ C 372, 20.12.2011 г.; COM(2011) 567.
([5]) Вж. също рамката относно ключовите компетентности за учене през целия живот (ОВ L 394, 30.12.2006 г.).
([6]) Проучване на Евробарометър „Отношение на работодателите към уменията“.
([7]) COM(2012) 485, 5.9.2012 г.
([8]) Док. 13707/12 ADD 1, стр. 14.

Заетост и предприемачество

Заетостта на младите хора беше общият тематичен приоритет на първата тройка председателства след влизането в сила на обновената рамка. През този период Съветът прие резолюции относно активното приобщаване на младите хора [1] и ролята на работата с младежта за насърчаване на пригодността за заетост на младите хора.

Според националните доклади за младежта няколко държави членки са изменили трудовото си законодателство или са приложили данъчни стимули за подобряване на достъпа до пазара на труда за младите хора. Често пъти те се съчетават с програми, даващи възможност на младите хора да придобият трудов опит, включително в чужбина. Много млади хора се възползват от професионална ориентация, предлагана от образователни институции, служби по заетостта или услуги за информиране на младежта. В много държави се предлагат целева помощ, курсове, ориентация или стажове за безработни млади хора или младежи в уязвимо положение. Често стажове се предлагат като част от формалното образование, а в няколко държави има двупосочни образователни системи, които съчетават преподаването на теория с практики [2].

Първият цикъл на структурирания диалог също постави акцент върху заетостта на младите хора. Младите хора препоръчаха също конкретни действия, които залегнаха в основата на резолюция на Съвета [3], подчертаваща необходимостта от достъп до информация за пазара на труда, неформално учене, качествена рамка за стажовете, акцент върху съчетаването на гъвкавост и сигурност и равен достъп до мобилност. Препоръките и най-добрите практики от държавите членки послужиха за изготвянето на последващите инициативи на Комисията, като проекта за препоръка относно неформалното и самостоятелното учене и в по-широк план инициативата „Възможности за младежта“.

Обучението по предприемачество се насърчава във все по-голяма степен в повечето европейски държави. Към настоящия момент осем държави са стартирали конкретни стратегии, а други 13 го включват като част от националните си стратегии за учене през целия живот, за младежта или за растеж [4].

На равнището на ЕС на предприемчивостта у младите хора бе обърнато специално внимание по време на европейската седмица на младежта, като се повиши осведомеността относно стойността на предприемаческите умения и на започването на бизнес като възможност за професионална кариера. Освен това понастоящем се предприемат редица действия в подкрепа на обучението по предприемачество на всички образователни равнища.

Препоръчва се държавите членки и Комисията да поддържат съвместните си усилия за борба с безработицата сред младите хора и за по-нататъшно разработване на междусекторни инициативи в тази област.

Здравеопазване и благосъстояние

На равнището на ЕС младите хора са специфична целева група на инициативите на ЕС в областта на здравеопазването, въведени за справяне с тютюнопушенето, вредите от употребата на алкохол, неправилното хранене, затлъстяването и употребата на наркотици.

Всички държави членки, с изключение на две, съобщават, че са предприели конкретни мерки вследствие на Резолюцията на Съвета относно здравето и благосъстоянието на младежите [5]. Много държави членки [6] изтъкват свои инициативи, насочени към конкретни проблеми като алкохол, тютюнопушене или здравословно хранене, или подчертават ролята на неспециализираното обучение за насърчаване на здравословни навици.

Социално приобщаване

Инициативите на ЕС за справяне с младежката безработица представляват важен принос и за социалното приобщаване на младите хора. По-голямата част от държавите членки [7] определиха също младежта за конкретна целева група по време на обявената през 2010 г. Европейска година на борбата с бедността и социалното изключване. Тези инициативи подчертават необходимостта от борба с бедността в ранна възраст, за да се прекъсне цикълът на бедност от поколение на поколение.

[1] ОВ C 137, 27.5.2010 г., стр. 1.
[2] Док. 13707/12 ADD 1, стр. 27.
[3] ОВ C 164, 2.6.2011 г., стр. 1.
[4] Обучение по предприемачество в училищата в Европа, Европейска комисия, 2012 г.
[5] ОВ C 319, 13.12.2008 г., стр. 1.
[6] Док. 13707/12 ADD 1, стр. 57.
[7] Док. 13707/12 ADD 1, стр. 51.

Много държави членки ([1]) потвърждават значението на междусекторния подход към социалното приобщаване, като го свързват например с политиките в областта на образованието, заетостта или здравеопазването. Голяма част от тях съобщават за специализирани програми за обучение на лица, работещи с младежта, младежки лидери и млади хора с цел по-добро познаване на различните култури и борба с предразсъдъците. Някои държави членки ([2]) посочиха примери за насочени към младите хора мерки за помощ, свързани с жилищно настаняване.

Ето защо се препоръчва държавите членки да изготвят доклади за социалното положение и условията на живот на младите хора, които да се основават на знания и обективни фактори. Освен това държавите членки могат да се насърчават да предприемат мерки за борба с предаваната от поколение на поколение бедност и социалното изключване, като използват междусекторно сътрудничество.

Участие

През последните години участието на младите хора заема видно място в програмата на ЕС в областта на политиката за младежта. Участието е ключов фактор в политиката за младежта във всички държави членки, като бяха осъществени множество дейности, включително разработването на структури за включване на младите хора във вземането на решения и преглед на качеството на механизмите за участие. Бяха предприети също дейности за насърчаване на по-широко привличане на младите хора към участие, включително изготвянето на подходящи информационни материали и възможности за повече диалог онлайн.

Съветът потвърди своята ангажираност с тази област, като определи „участието на младите хора в демократичния живот“ за общ приоритет на втората тройка председателства в сферата на младежта (средата на 2011—2012 г.) в съответствие с член 165 от ДФЕС. Съветът прие също Резолюция относно насърчаването на нови и ефективни форми на участие на всички млади хора в демократичния живот на Европа ([3]). Структурираният диалог се превърна във все по-значим инструмент за включване на младите хора във вземането на решения. Всички държави членки създадоха национални работни групи за организиране на консултации с младите хора в техните страни и за принос към дискусиите на равнището на ЕС.

Комисията предприе стъпки за разширяване на фактологичната основа във връзка с участието чрез проучване на Евробарометър относно „Младежта в движение“ ([4]) и предстоящо проучване на променящите се модели на участието на младите хора. Освен това тя постави началото на два процеса, чиито резултати се очакват през следващия тригодишен цикъл: а именно преработването на Европейския младежки портал ([5]) като интерактивна платформа за онлайн връзки и създаването на карта „Младежта в движение“, която ще улесни допълнително мобилността сред младите хора и участието чрез стимули, информация и помощни услуги.

Участието на младите хора в политическите процеси се осъществява по нови начини, например чрез подписването на петиции, представянето на изявления онлайн и в социалните медии и др.

Ето защо държавите членки и Комисията следва да установят кои форми на участие отговарят на изискванията на младите хора и да им предоставят разнообразни форми на подкрепа.

Доброволчески дейности

Държавите членки и Комисията работиха съвместно в експертна група за изпълнение на Препоръката относно мобилността на младите доброволци в Европейския съюз ([6]). Около половината държави членки ([7]) съобщават, че са повишили осведомеността относно възможностите за мобилност на млади доброволци вследствие на тази препоръка. Наред с Европейската доброволческа служба редица държави членки съобщават, че разполагат с програми за двустранен или многостранен обмен.

Няколко държави членки ([8]) съобщават, че са разработили национални доброволчески схеми или са създали нова гражданска служба. Много държави членки посочват програмата „Младежта в действие“, и по-конкретно Европейската доброволческа служба, като важен, ако не и първостепенен, източник на доброволчески дейности за млади хора в друга държава. Редица държави провеждат програми за двустранен или

([1]) Док. 13707/12 ADD 1, стр. 45.
([2]) Док. 13707/12 ADD 1, стр. 47.
([3]) ОВ C 169, 9.6.2011 г., стр. 1.
([4]) Младежта в движение — аналитични доклади, възраст на целевата група от 15 до 30 години.
([5]) http://europa.eu/youth.
([6]) ОВ C 319, 13.12.2008 г., стр. 8.
([7]) Док. 13707/12 ADD 1, стр. 75.
([8]) Док. 13707/12 ADD 1, стр. 69.

многостранен обмен. В някои държави предотвратяването на социалното изключване е част от по-общи стратегии за младежта и схеми за финансиране, сред които се включват и доброволческите дейности.

Държавите членки активно полагат усилия, за да гарантират съответното признание на ценния опит от доброволческите дейности, например чрез удостоверението Youthpass, контакти с пазара на труда или обществено признание. Освен това редица държави членки следват стратегически подход към насърчаването на доброволчески дейности сред младите хора за постигането например на социални цели. Европейската година на доброволческите дейности (2011 г.) привлече млади хора и младежки организации, подчертавайки своята насоченост към въпросите на младежта.

Тъй като най-общо данните сочат, че ангажираните с участие в трансгранични доброволчески дейности млади европейски граждани са малцинство, държавите членки се приканват да набележат евентуалните пречки за доброволческите дейности и да обмислят възможни действия/мерки за преодоляването им ([1]).

Култура и творчество

Държавите членки и Комисията си сътрудничат тясно в тази област в рамките на Европейската програма за култура ([2]). Съветът изтъкна значението на творчеството, културата и ролята на младите хора в редица свои заключения ([3]). В рамките на проучване от 2010 г. относно достъпа на младите хора в Европа до култура ([4]), осъществено съгласно обновената рамка, бяха представени добри практики и предложения за отстраняване на пречки като разходи и далечни разстояния.

Въпреки че държавите членки признават връзките между културата и творчеството и политиката за младежта, в националните доклади за младежта не се съобщава за много дейности в тази област на действие.

Младите хора и светът

Чрез партньорството по въпросите на младежта със Съвета на Европа Комисията организира и даде своя принос за симпозиуми на високо равнище по политиката за младежта в държави от региона на източното и южното съседство ([5]). Съветът прие Заключения относно източното измерение на младежкото участие ([6]), насочени към установяване на по-нататъшни контакти в Източна Европа и Кавказ. Освен това беше взето решение за създаване на „Източно партньорство по въпросите на младежта“ за финансиране на повече възможности за партньорства и сътрудничество в сферата на младежта в рамките на програмата „Младежта в действие“. В Европа и Китай бяха организирани различни дейности през цялата 2011 г., обявена за „Година на младежта ЕС—Китай“. Комисията допринесе и за „Годината на младежта на ООН“ и за организираната в нейните рамки среща на високо равнище за младежта в Мексико през 2011 г.; Комисията беше също съорганизатор на две конференции, посветени на тази политика, като част от двустранно споразумение за сътрудничество с Канада.

Държавите членки съобщават, че са били активни в тази област на действие още преди 2010 г. и че продължават да подчертават нейното значение. Почти половината държави членки ([7]) съобщават, че са разгледали този въпрос в учебните си програми или като част от стратегиите по политиката за младежта. Повечето държави членки предоставят възможности за младите хора да обменят мнения по глобалните въпроси с лицата, отговорни за политиките.

4.2. **Инструменти за изпълнение**

Обновената рамка прилага набор от специално създадени инструменти за осъществяване на дейностите в осемте области, описани по-горе. В следващите параграфи се прави оценка до каква степен тези инструменти са използвани успешно за постигане на общите цели на стратегията въз основа на оценката на Комисията и представената информация в националните доклади на държавите членки.

([1]) Препоръка на Съвета от 20 ноември 2008 г. относно мобилността на младите доброволци в Европейския съюз (ОВ C 319, 13.12.2008 г., стр. 8).
([2]) ОВ C 287, 29.11.2007 г., стр. 1.
([3]) ОВ C 326, 3.12.2010 г., стр. 2; ОВ C 372, 20.12.2011 г., стр. 19; ОВ C 169, 15.6.2012 г., стр. 1.
([4]) Interarts, EACEA/2008/01.
([5]) Шарм ел-Шейх (2010 г.), Одеса (2011 г.), Тбилиси (2012 г.), Тунис (2012 г.).
([6]) ОВ C 372, 20.12.2011 г., стр. 10.
([7]) Док. 13707/12 ADD 1, стр. 86.

Разработване на политика, основана на обективни фактори

В допълнение към обновената рамка Комисията — съвместно с експерти, посочени от държавите членки, и заинтересовани страни по въпросите на младежта — разработи табло с показатели на ЕС за младежта, публикувано през 2011 г. ([1]) В това табло се включват 40 показателя, обхващащи всичките осем области на действие.

През първия работен цикъл от обновената рамка Комисията осъществи две изследвания ([2]), както и експресно проучване на Евробарометър по въпросите на младежта. Партньорството между ЕС и Съвета на Европа в областта на младежта също допринесе за укрепване на фактологичната основа на политиката за младежта в Европа чрез Европейския център на знанието за политиката за младежта (EKCYP) и неговите национални кореспонденти и резерва от европейски изследователи по въпросите на младежта (PEYR).

Взаимно учене

Вследствие на обновената рамка множество разнообразни прояви допринесоха за взаимното учене, включително чрез дейности, конференции и семинари за учене от партньорите, форуми на високо равнище или експертни групи, както и чрез изследвания и анализи.

Освен възможностите за обмен на опит по време на конференциите и срещите с генералните директори по въпросите на младежта, в изследване на Комисията ([3]) се документира фактът, че разработването на показатели на ЕС за младежта не само е подобрило признанието и публичното присъствие на политиката за младежта, но е довело и до положителни процеси в държавите членки, както при осъществяването на междусекторно сътрудничество, така и при прилагането на основан на обективните фактори подход. Създадени са експертни групи с национални представители за преразглеждане на таблото с показатели и за изпълнение на Препоръката на Съвета относно мобилността на младите доброволци в Европейския съюз. Взаимно учене беше постигнато и чрез специфична дейност за учене от партньорите по въпросите на междусекторното сътрудничество ([4]).

През май 2012 г. ([5]) беше създадена нова експертна група за учене от партньорите в областта на „творческия и новаторски капацитет на младите хора и техните умения, придобити чрез неформално и самостоятелно учене, които са от значение за намирането на работа“. Това е полезна мярка за по-нататъшно разработване по един по-структуриран начин на взаимното учене в контекста на отворения метод на координация по въпросите на младежта.

Препоръчва се допълнително да се разработи координацията на дейностите за учене от партньорите. Комисията и държавите членки следва да обмислят по какъв начин данните и примерите за най-добри практики в държавите членки могат да се използват успешно за бъдещи по-ефективни дейности за взаимно учене.

Редовно докладване за напредъка, разпространяване на резултатите и наблюдение

За настоящия период на докладване Комисията разработи онлайн въпросник, в който се разглеждат специфичните конкретни линии на действие, посочени в обновената рамка. По този начин беше възможно да се направи сравнителна оценка на националните доклади за младежта, представени от всички държави членки, Норвегия, Швейцария, Черна гора и Хърватия ([6]). Информация беше предоставена и от Европейския младежки форум, представителната платформа на международните неправителствени младежки организации и националните младежки съвети.

Наред с разпространяването на работния документ на службите на Комисията към Доклада за младежта в ЕС, всички национални доклади за младежта са публикувани на уебсайта на Комисията. Настоящият доклад следва да бъде надлежно разпространен на национално равнище в държавите членки. Това съответства на обновената рамка, която призовава за широко разпространяване на резултатите от докладването.

([1]) SEC(2011) 401.
([2]) Изследвания относно достъпа на младите хора до култура (InterARTS, 2010 г.) и участието на младите хора в демократичния живот (London School of Economics, 2012 г.).
([3]) *Оценка на практиките при използване на показатели в областите, свързани с младежта*. Окончателен доклад за Европейската комисия, ГД „Образование и култура“ (Ecorys, 2011 г.).
([4]) Организирана от испанското председателство.
([5]) ОВ C 169, 15.6.2012 г., стр. 1.
([6]) Тези четири държави, които не са членки на ЕС, се отзоваха на поканата на Комисията до държавите — кандидатки за членство в ЕС, и държавите от ЕАСТ да представят национални доклади за младежта на доброволна основа. Отделни документи бяха представени от трите езикови общности на Белгия.

Комисията и държавите членки следва да обмислят по какъв начин показателите, данните и примерите за най-добри практики в държавите членки могат да се използват успешно за изготвяне на по-изчерпателни доклади за младежта в ЕС в бъдеще.

Структуриран диалог с младите хора и младежките организации

Структурираният диалог с младите хора осигурява добра рамка за консултации, учене от партньорите и обмен на опит по въпросите на младежта между лицата, отговорни за политиките на национално равнище, и младите хора. На всеки шест месеца държавата, изпълняваща председателството на Съвета, организира конференция на ЕС по въпросите на младежта със съдействието на Комисията. На тези конференции се събират млади хора и лица, отговорни за политиките, от целия ЕС с цел да обсъдят резултатите от структурирания диалог и да отправят съвместни препоръки, които се включват в процеса, по който Съветът приема резолюции или заключения.

Във всички държави членки бяха създадени национални работни групи за структуриран диалог с младите хора още в началото на първия цикъл. Структурираният диалог, който е обстоен и официален метод за консултации с младите хора, се превърна в активна и неразделна част от изготвянето на политиките за младежта. Консултациите по време на първата тройка председателства (2010—2011 г.) доведоха до ценни съвместни препоръки на лицата, отговорни за политиките по въпросите на младежта, и младите хора по най-неотложните въпроси на заетостта.

През 2011 г. започна вторият цикъл на структурирания диалог, посветен на участието на младите хора. Значителен брой младежки лидери и млади хора взеха пряко участие в процеса.

За да се подобри процесът на консултации и наблюдението, следва да се насърчава участието в националните работни групи на допълнителни експерти на местно, регионално, национално и европейско равнище в зависимост от съответните тематични приоритети на структурирания диалог. Освен това резултатите от структурирания диалог следва да се разпространяват до заинтересованите страни от различните сектори. Изследователите по въпросите на младежта следва да получат ясна роля в процеса.

Конференцията на ЕС по въпросите на младежта следва да бъде утвърдена като форум за структуриран диалог между всички млади хора, младежки организации и лица, отговорни за политиките, за да се постигнат видими политически резултати. Когато е възможно, следва да се насърчава участието на изследователи по въпросите на младежта.

Привличане средства от програми на ЕС

Програмата „Младежта в действие“ е ключов инструмент в подкрепа на обновената рамка. Заедно с програмата „Учене през целия живот“ тя допринесе за мобилността с учебна цел сред младите хора. Програмата поставя акцент върху дейностите за неформално учене, насочени към младите хора, работещите с младежта лица и младежките организации. В съответствие с обновената рамка тя насърчава чувство за активна гражданска позиция и солидарност сред младите хора и поставя акцент върху работата с младежта, доброволческите и гражданските дейности като подходяща среда за усвояване на трансверсални умения. Участниците в тази програма достигнаха около 150 000 и 185 000 души съответно през 2010 г. и през 2011 г., което е значително увеличение в сравнение началото на програмата (111 000 участници през 2007 г.).

Почти всички държави членки съобщават, че са използвали други източници на финансиране от ЕС за интегрирането на млади хора на пазара на труда, като Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие и/или програмата „Прогрес“. Средства от Кохезионния фонд също са използвани в подкрепа на развитието на активна гражданска позиция, участието и компетентностите на младите хора.

Препоръчва се програмата „Младежта в действие“ и бъдещата програма на ЕС по въпросите на образованието, обучението, младежта и спорта да подпомагат прилагането на обновената рамка, без да се засягат преговорите по бъдещата многогодишна финансова рамка.

5. **СЛЕДВАЩИЯТ ЦИКЪЛ НА ОБНОВЕНАТА РАМКА (2013—2015 г.)**

Укрепване на връзката между обновената рамка и стратегията „Европа 2020“

Съгласно Резолюцията на Съвета относно обновена рамка за европейско сътрудничество по въпросите на младежта за всеки работен цикъл ще се набелязват редица приоритети за европейско сътрудничество с принос в областите на действие, определени в рамката. Приоритетите за следващия цикъл трябва да бъдат приети въз основа на настоящия доклад за младежта в ЕС.

По време на първия цикъл отделните председателства на ЕС поставиха акцент върху областите „заетост и предприемачество“ и „участие“. Обновената рамка, заедно с областите на действие, обхваща пълния спектър от въпроси, които засягат младите хора в преход, макар и в различна степен. Още по-важно е, че обновената рамка потвърждава и укрепва взаимовръзките между тези области и между заинтересованите страни с цел да се създадат ефективни инструменти за осигуряване на координация на политиките и полезни взаимодействия.

Докладът за младежта в ЕС, както и националните доклади за младежта, потвърждават стабилната основа и адекватността на обновената рамка и двете ѝ общи цели: i) създаване на повече равни възможности за всички млади хора в областта на образованието и на пазара на труда, и ii) насърчаване на активна гражданска позиция, социално приобщаване и солидарност. И двете цели се съчетават добре със стратегията „Европа 2020“, Годишния обзор на растежа за 2012 г., инициативите „Младежта в движение“ и „Възможности за младежта“.

Приоритетите за следващия работен цикъл следва да отразяват настоящите общи приоритети и дейности в рамката на стратегията „Европа 2020“. Заетостта на младите хора ще остане приоритетен въпрос за ЕС. Въз основа на Годишния обзор на растежа за 2012 г. и евентуалното преразглеждане на приоритетите съгласно предстоящия годишен обзор на растежа за 2013 г., както и на инициативата „Възможности за младежта“, държавите членки следва по-специално да се насочат към младите хора, които не работят или не са обхванати от системите на образование или обучение, и да използват пълноценно наличните средства от ЕС. Те следва да положат допълнителни усилия, за да се повиши достъпът на младите хора до работа, практики и стажове и да се подобрят възможностите им за започване на работа.

Комисията подкрепя усилията на държавите членки с нови инициативи на ЕС като „Твоята първа работа с EURES“, която помага на младите хора да намерят работа в чужбина, с подкрепа за разработването на „гаранции за младежта“ ([1]) и с рамка за качество на стажовете, в която работата с младежта може да изпълнява ценна роля в партньорство с образователните институции и службите по заетостта. Комисията увеличи също така възможностите за мобилност с учебна цел чрез програмите „Учене през целия живот“ ([2]) и „Младежта в действие“ ([3]). Освен това хоризонталните инструменти, разработени по линия на обновената рамка, могат да послужат за насърчаване на партньорствата между различните участници, които предоставят подкрепа на младите хора при отделните аспекти на прехода, в това число служби по заетостта, образователни институции, работа с младежта, социални служби, работодатели и самите млади хора.

Засиленото сътрудничество на място може да се окаже полезно за предлагане на подходи, съобразени с конкретните условия, по-специално за младите хора с по-сложни житейски истории или за тези от тях, до които е трудно да се достигне по обичайните методи. Обновената рамка може да изиграе също така роля за подпомагане и признаване на неформалното и самостоятелното учене чрез работа с младежта и насърчаване на участието в младежки организации като средство за усвояване на трансверсални умения. По този начин тя може да помогне за усилване на полезните взаимодействия между различните форми на формално, неформално и самостоятелно учене.

Положението на пазара на труда и безработицата водят до взаимосвързани социални последици. В Годишния обзор на растежа за 2012 г. се посочват ясни признаци за увеличаване на броя на лицата, изложени на риск от бедност поради ниски доходи, по-специално детска бедност, и социално изключване, със сериозни здравословни проблеми и липса на дом в най-тежките случаи. Расте групата на младите хора, изложени на риск от социално изключване.

Младите хора са изложени на сериозен риск от социално изключване и бедност — водеща цел на стратегията „Европа 2020“ е до 2020 г. да се намали с 20 млн. души или с 25 % делът от населението на ЕС, което е изложено на риск от социално изключване и бедност. Делът на младите хора, изложени на такъв риск, е по-висок в сравнение със средното равнище за населението като цяло. Между 2009 г. и 2010 г. броят на младите хора, изложени на риск, нарасна в значително по-голяма степен в сравнение с броя при населението като цяло. Освен това благосъстоянието на младите хора е застрашено — докато високите равнища на безработица доведоха до по-голям брой семейства с ниски доходи и домакинства на безработни, а младите хора са най-вече изложени на риск от бедност и социално изключване, кризата оказва въздействие и върху здравето и благосъстоянието на младите хора. Безработицата, обедняването, неподходящите жилищни условия и семейните сътресения значително повишават риска от психични проблеми като депресия, причинени от

([1]) Комисията възнамерява до края на 2012 г. да предложи препоръка на Съвета относно насоки за установяването на гаранции за младежта.

([2]) 130 000 стажове в предприятия през 2012 г. в други държави на ЕС за студенти в университети или преминаващи професионално обучение

([3]) 10 000 млади хора с възможности благодарение на Европейската доброволческа служба.

злоупотреба с алкохол психични разстройства и самоубийства. Тъй като вредните последици за здравето и благосъстоянието често могат да бъдат доживотни, те оказват особено тежко въздействие върху младите хора.

Обновената рамка може да играе роля за участието на *всички* млади хора в различните аспекти на обществото. В нея се разглеждат разнообразни предизвикателства, свързани със социалното изключване, отчуждението и усилията на младите хора да изградят независим и отговорен начин на живот. През следващите години обновената рамка следва да поставя в по-голяма степен акцент върху социалното приобщаване, както и върху здравето и благосъстоянието на младите хора. За тази цел рамката трябва да се съсредоточи върху участието в демократични и обществени дейности, както и да използва работата с младежта за развиване на житейските умения на младите хора, общото им личностно развитие и чувството за принадлежност към обществото, в което живеят.

За да отговорят по-успешно на изброените по-горе предизвикателства, държавите членки и Комисията следва да проучат начини за по-нататъшно развитие на експертен опит и предоставяне на примери за най-добри практики в областите, в които отвореният метод на координация може да се използва за създаване на добавена стойност. Предлага се конкретните области „социално приобщаване“ и „здравеопазване и благосъстояние на младите хора“ да могат да се ползват от този вид сътрудничество.

Напредък в изпълнението

Междусекторното сътрудничество може да бъде допълнително подобрено във всички области на политиката, които засягат младите хора. Държавите членки и Комисията следва да се стремят допълнително да засилят междусекторното сътрудничество на национално и европейско равнище. Следва да се полагат допълнителни усилия за разширяване на фактологичната основа на политиката за младежта и за обмен на примери за добри практики чрез взаимно учене.

Политиката за младежта следва да продължи диалога с младите хора, за да може да бъдат изцяло разбрани предизвикателствата пред тях и очакванията им към лицата, отговорни за политиките, и към органите, предоставящи услуги в подкрепа на младите хора. Структурираният диалог с младите хора може да бъде допълнително развит с по-нататъшна оценка на процеса и резултатите от структурирания диалог въз основа на препоръките от европейската седмица на младежта и констатациите в настоящия доклад, като се разшири още повече участието в националните работни групи и се гарантира, че препоръките на младите хора се отчитат в по-голяма степен от лицата, отговорни за политиките.

Комисията ще разработи инициатива за създаването на карта „Младежта в движение“, за да се улесни допълнително мобилността сред младите хора в Европа. Освен това тя ще установи контакти с *всички* млади хора и ще улесни диалога с тях, и по-специално с тези, които разполагат с по-малко възможности, с помощта на новите интерактивни инструменти на Европейския младежки портал. Политиката за младежта ще проучи и мерки за разгръщане на творческия и новаторския потенциал на младите хора при опитите за преодоляване на предизвикателствата, свързани със заетостта, пригодността за заетост и приобщаването ([1]).

Програмата „Младежта в действие“ и бъдещата програма на ЕС, насочена към младите хора и други бенефициери, ще изиграят особено важна роля в подкрепа на тези инициативи.

6. **ЗАКЛЮЧЕНИЯ**

Прилагането на първия тригодишен работен цикъл на обновената рамка, обхващащ периода 2010—2012 г., показа, че тя е не само устойчива, но и гъвкава като рамка за пълен набор от действия — от страна на Комисията, държавите членки и другите заинтересовани страни. Обновената рамка със своята междусекторна и всеобхващаща перспектива бе посрещната с интерес и вдъхнови не само държавите — членки на ЕС, но и държави извън него.

Обновената рамка послужи като инструмент за изграждане на връзки между областите на действие, сред които „заетост и предприемачество“, „образование и обучение“ и „социално приобщаване“, с оглед да се разработят многостранни решения в подкрепа на младите хора. Това се оказа необходимо например при търсенето на отговори за справяне с настоящите високи равнища на безработица сред младите хора и за подпомагане на растящия брой младежи, които не работят и не са обхванати от системите на образование или обучение. Работата с младежта допринесе за развитието на младите хора и има потенциала да постигне още повече във всички области на действие.

([1]) Заключения на Съвета относно разгръщането на творческия и новаторския потенциал на младите хора (ОВ C 169, 15.6.2012 г., стр. 1).

Участието на младите хора в демократичния живот е от ключово значение за политиката за младежта. Задълбочаването и разширяването на диалога с младите хора не само повишава качеството и легитимността на политиката за младежта, но и поражда очаквания за резултати от страна на ЕС и неговите държави членки. ЕС следва да положи максимални усилия за насърчаване на младите хора да се включат във формиране на бъдещето на ЕС, по-специално по въпросите, които имат най-голямо значение за тях, както показват редица консултации и проучвания на общественото мнение. Ключова роля във връзка с това играят младежките организации и работата с младежта.

За да увеличи приноса си към стратегията „Европа 2020“, вторият тригодишен работен цикъл на обновената рамка (2013—2015 г.) следва на първо място да се справи с предизвикателствата, пред които са изправени младите хора в резултат на кризата. Акцентът следва и занапред да остане върху заетостта и предприемачеството, увеличения достъп до работа, наред с развитието на новаторските и творческите способности на младите хора. Във все по-голяма степен следва да се обръща внимание на социалното приобщаване, здравеопазването и благосъстоянието.

Настоящата програма „Младежта в действие“ допринася за постигането на целите на обновената рамка. Бъдещата програма на ЕС, насочена към младите хора, следва да продължи да допринася за постигането на тези цели.